

HEILSA

TÚ SKALT GEVAST AT ARBEIÐA MEÐAN LEIKUR ENN ER GÓÐUR

– Menniskju, sum hava røkt eitt arbeiði, ið hevur fyllt meginpartin av tilveruni, kunnu hava tað trupult við at umstilla seg til eina pensjónistatilveru. Fólk eiga ikki at lata seg "slúka" av sínum arbeiði, sigur Jørgen Laursen, sálarfrøðingur

Vilmund Jacobsen

Eftir næstan 40 ár sum studentaskúlalærari er danska, Karin-Ann Madsen, givin á arbeiðsmarknaðinum. Hon gleðir seg at fáa betri stundir til rørlu, familju og mentan.

Men orðið "pensjónistur" dugir hon enn ikki ordiliga at foreina seg við.

Eins og starvsfelagar hennara fekk hon í februar mánaði í ár ein seðil, har hon skuldi skriva niður síni lærugreinaynski til komandi skúlaár.

Í sær sjálvum var hetta einki nýtt, tí soleiðis hevði verið hvørt einasta skúlaár.

Men, kortini var tað øðrvís í ár.

Er tað nú?

Fyri Karin-Ann Madsen var stóri spurningurin nevniliga ikki, hvørjar lærugreinar hon skuldi skriva á ynskiseðilin, men heldur, um hon yvirhøvur skuldi skriva nakað á seðilin.

– Seðilin lá og hugdi upp á meg, og eg gekk og hugsaði: "Er tað nú? Er tað nú, at eg skal taka lopið?"

Sjálv merkti hon á sær, at tað skuldi vera nú, og hon skuldi ikki arbeiða í eitt ár aftrat.

Í meira enn 39 ár hevði hon sum lærari í donskum og filosofi fyllt heilarnar á ungum fólki við gagnligum lærdómi. Hon hevði verið glað fyri sítt arbeiði, men so kortini kendist tað rætt fyri hana at gevast nú.

– Eg haldi ikki, at vit skulu vera lærarar, til vit eru 100 ára gomul. Hetta er nakað reint prinsipielt, og soleiðis havi eg altíð havt tað. So leingi, sum tú sjálv hevur børn – tó at tey eftirhendini eru vorðin um 30 ára aldur – ja, so leingi hevur tú eina rímliga góða føling av teimum ungu. Men, sum tíðin gongur, byrja serliga tey yngstu, sum eru um 15, 16 og 17 ára aldur, at glíða longri burtur, og tú hevur ikki somu innliving við teimum longur.

Karin-Ann Madsen heldur, at hon sjálv altíð hevur vitað, at hon fór at gevast við undirvísingini, meðan leikur enn var góður.

Ein góð javnvág

Seinasta árið av sínum arbeiðslívi vandi hon seg líka sum við tilveruna sum pensjónistur við tað, at hon arbeiðdi niðurstetta tíð. Soleiðis fekk hon ein forsmakk uppá, hvussu hennara komandi liv fór at vera.

– Eg havi verið rættiliga glað fyri, at eg valdi at arbeiða niðurstetta tíð. Stundir hava verið til onnur ting og eitt, sum eg havi brúkt eyka tíð til, er at røra meg meira. Triggjar ferðir um vikuna fór eg út, áðrenn eg fór til arbeiðis um morgunin. Hetta hevði eg ikki orku til, tá eg arbeiðdi fulla tíð, sigur Karin-Ann Madsen.

Rørsla er eisini nakað, hon ynskir at vekta hægri í sínum nýggja lívi. Eisini skal meira tíð vera til familju og vinir, og hon ynskir at lesa ymiskt av tí, hon ikki hevði stundir til, tá hon var til arbeiðis. Eitt nú ynskir hon at endurlesa skaldskapin hjá H.C. Andersen.

– Mitt liv verður ikki ein pensjónistatilvera, har eg hvønn dag fari til eitt hvørt mentanartiltak. Hinvegin fari eg at duga at hava løtur, har einki er á skránni, men eg ætli mær ikki at vera ein pensjónistur, sum liggur á sofuni fleiri tímar um dagin. Eg vóni, at eg dugi at finna eina góða javnvág í nýggju tilveruni, sigur hon.

Saknar starvsfelagar

Tað eru 10 ár síðan, at maður hennara, sum eisini var studentaskúlalærari, gjørdist pensjóneraður. Hann hevur ávarað Karin-Ann Madsen og sagt, at tað kann vera trupult at venja seg við ikki at hoyra til starvsfólka-felagsskapin á skúlanum.

Sjálv heldur hon, at hetta kortini verður heldur lættari hjá henni enn hjá manninum, tí tá maðurin gavst, helt hon

– Triggjar ferðir um vikuna fór eg út, áðrenn eg fór til arbeiðis um morgunin. Hetta hevði eg ikki orku til, tá eg arbeiðdi fulla tíð, sigur Karin-Ann Madsen

fram á skúlanum í eini 10 ár aftrat. Av tí sama frætti maðurin eisini framhaldandi um ting, sum fóru fram á skúlanum, tó at hann ikki var í starvi har meira.

– Men, eg fari at sakna mínar starvsfelagar. Eingin ivi um tað. Men, tá kom jú ikki sum snarljós av klárum himli, at eg skuldi gevast. Eg havi fyrireikað meg, og eg trúgvi, at eg framhaldandi fari at varðveita sambandið við nakrar av fyrrverandi starvsfeløgum mínum.

Tað var ikki fyrr enn hon fyllti 65 ár og gjørdist fólka-pensjónistur, at Karin-Ann Madsen so smátt byrjaði at hugsa um sítt otium.

– Frá vinfólki, sum vóru givin á arbeiðsmarknaðinum,

hoyrði eg sjálvandi um teirra pensjónistatilveru. Men, tá eg varð spurð av starvsfeløgum um, nær eg ætlaði mær at gevast, segði eg ikki so nógv um tað. Eg tosaði heldur ikki við nakran av starvsfeløgum um hetta, áðrenn eg í februar gjørdi av, at nú skuldi tað vera, sigur hon.

"Pensjónist" – keðiligt orð

Við nýggju tilveruni fylgir eisini heitið "pensjónistur", og tó at Karin-Ann Madsen ikki væntar, at tað verður trupult at foreina seg við nýggja gerandisdagin, hevur hon tað kortini trupult við sjálvum orðinum "pensjónistur".

– Ja, eg havi ikki vant meg

fortelur um eina hending, har hon gjørdist eitt sindur bilsin, tá hon vitjaði eitt savn og kundi fáa pensjónistaavsláttur.

Eins lætt, sum tað er hjá henni at vísa á, hvat hon kemur at sakna mest við arbeiðslívinum – nevniliga starvsfelagarnar – eins lætt er tað hjá henni at vísa á, hvat hon ikki kemur at sakna.

– Eg komi ikki at sakna at rætta stílar. Slíkt arbeiði tekur ógvuliga langa tíð, og hetta komi eg so bestemt ikki at sakna.

Meðan hon sær fram til ikki longur at skula seta reyðar strikur, skriva viðmerkingar og skriva ummæli, avvísir hon ikki, at hon kanska sjálv kundi funnið uppá at skrivað okkurt til útgávu. Eg havi tað slett ikki soleiðis, at eg skal avrika ella prógva nakað sum pensjónistur. Eg havi avrikað tað, eg skuldi í mínum arbeiðslívi, og eg havi eitt nú verið við til at gjørt fleiri lærubøkur í filosofi, sigur Karin-Ann Madsen.

Kann vera trupult

Í greinini, sum er prentað í www.magasinethelse.dk, sigur Jørgen Laursen, sálarfrøðingur, at familja og vinir kunnu hava alt avgerandi týðning, tá fólk gerast pensjónerað.

– Menniskju, sum hava røkt eitt arbeiði, ið hevur fyllt meginpartin av tilveruni, kunnu hava trupult við at umstilla seg til eina pensjónistatilveru.

Jørgen Laursen, sum hevur spesialiserað seg í gongdini frá arbeiðslívi til pensjónistatilveru, hevur annars sítt boð upp á, hvussu fólk best kunnu njóta sítt otium.

Meira kenn lesast um sjónarmiðini hjá sálarfrøðinginum í nevndu grein.

– Ein av fyrirteytunum er, at fólk, meðan tey enn eru á arbeiðsmarknaðinum, ikki lata seg "slúka" av sínum arbeiði, sigur Jørgen Laursen.

við orðið enn. So langt eri eg ikki komin. Eg føli tilveruna soleiðis, sum um eg leiti eftir nýggjum avbjóðingum, sigur hon við einum smíli og